En reise til Røst

Reiserapport - Februar 2022

Amalie B. Storli

Røst / 9 - 13 Februar 2022

Amalie B. Storli
Masterstudent ved *Det Kongelige Akademi - Arkitektskolen*

Formål med reisen
I forbindelse med mitt masterprosjekt på Det Kongelige Akademi, Arkitektskolen, på linjen Kulturarv Transformation og Restaurering søkte jeg om støtte fra Afag's reiselegat for å gjennomføre de innledende undersøkelsene til mitt prosjekt. Prosjektet spør seg til hvordan man kan bygge og utvikle bæredyktig i sårbare naturområder - og hvordan man kan lære av lokale byggeskikker og historiske tradisjoner.

Røst er den kommunen i Norge som ligger lengst fra fastlandet. Kommunen er en øygruppe som består av mer enn 300 øyer. Røst er den ytterste øyen i Lofoten og er et landskap med mange kontraster. Røstlandet, hvor de fleste fasboende bor i dag er et nesten helt flatt landskap og som et scenisk bakteppe ligger fuglefjellene, Vedøya og Storfjellet som i sommerhalvåret er et særlig yndet sted for fugleentusiaster.

Gjennom fotoregistrering, tegninger og film var formålet mitt å oppnå en helhetlig forståelse av Røst som sted og registrere de særlige landskapelige og arkitektoniske kvalitetene som er særegne for øygruppen.

Oppholdet på Røst
En reise til Røst i februar er et værmessig sjansespill, men også en faktor som hadde stor betydning for forståelsen av stedet. Undersøkelsene ble preget av den kalde februarsolen og snøstorm, og gjorde matrialet variert. Været skiftet hurtig og det ble tydelig for meg at det man bygger på Røst må være robust og matrialene må være motsandsdyktige for å kunne tåle klimaet.

De to første dagene hvor det blåste som værst, brukte jeg på å gå noen lange turer på øyen og registrere landskap og bygninger gjennom fotografi, tegninger og film. Jeg registrerte landskapet med særlig fokus på lokale tradisjoner, meg steingjerder og innhegninger, samt registrering av lokale matrialer som videre ville kunne informere min prosess med bæredyktig bygningskultur.

De tre siste dagene av oppholdet mitt brukte jeg på fototregistrering samt oppmåling av Toralfhuset som mitt prosjekt tar utgangspunkt i. Gjennom disse registreringene fikk jeg en forståelse av dimensjonering og bygnings - teknikk som er mer generisk. Toralfhuset er et typehus fra ca 1900, og prosessen med oppmåling viste at husets arkitektur kanskje ikke er det som gjør det så spesielt, men at det er fortellingene om huset, landskapet og det at det står alene og forlatt som særlig vil informere proskjektet videre.

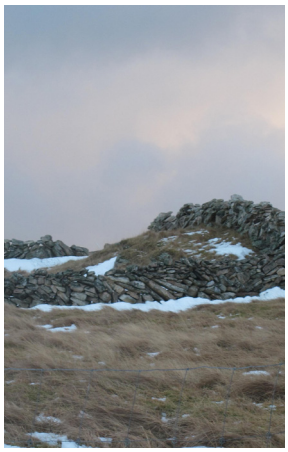

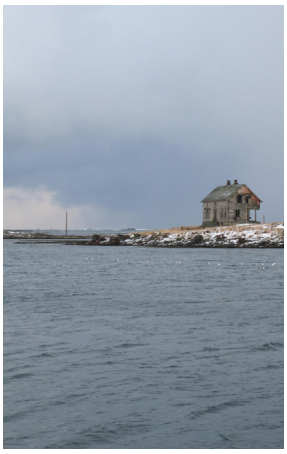

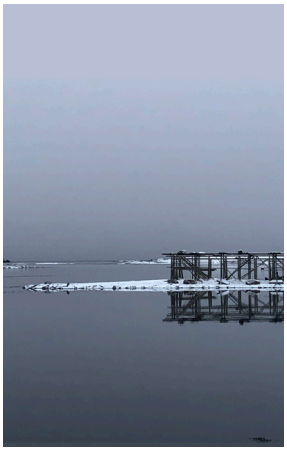

Utbytte av reisen
Etter hjemkomsten til København har jeg prossesert inntrykkene og forsøkt å sortere registreringene til å på best mulig måte vil kunne informere prosjektet.

Landskapet:
Det flate landskapet gjør at bygde punkter fremstår som monumenter. Disse monumentene tydeliggjøres gjennom opplevelsen av lag i landskapet og gir en viss retningsforståelse og en forståelse av avstander på øyen. På Røstlandet står mange bygninger alene. Det er to sentrum hvor bygningene er står mere samlet, men de fleste boligene ligger spredt i landskapet og fra avstand ligner det nesten at de står alene i havet. Steinhegnene som står fra gammelt av er en viktig del av kulturarven til Røst og det skaper en samlende helhetsopplevelse at man kan se disse flere steder på Røstlandet. Det oppleves også nesten som om himmel og hav smelter sammen i horisonten og at øygruppen ligger der på midten og skjærer horisontlinjen over.

Lokale byggeskikker:
Tilgangen til matrialer på Røst har vært begrenset av naturressursene. Det er nesten ingen trær på Røst og Naturen på Røst består for det meste av våtmark og gresskledte fjell. Fra gammelt av var tilgangen til materialer mer lokalt forankret enn i dag. Den gangen brukte man de resurssene man hadde tilgjengelig og de lokale byggematerialene var i hovedsak stein, torv og fløtetømmer. Fløtetømmeret samlet man fra tre som drev i land på øyen, men det var en begrenset ressurs. Tømmeret som drev i land var gjerne et robust byggemateriale fordi det hadde blitt utsatt for saltvann og dermed hadde herdet godt før det ble brukt til bygningsmateriale. Disse eldre teknikkene vil være til stor inspirasjon til det videre arbeidet med prosjektet.

Toralfhuset:
I Toralfhuset har naturen sakte men sikkert tatt eierskap over huset og blitt en del av det. Røst har et kaldt klima, med tørr luft fra vinden. Klimaet gjør at huset faktisk holder seg godt etter forholdene. Det er få synlige fukt- skader på konstruksjonen og selv om det regner inn gjennom de glassløse vinduene er innvendige gulv og vegger godt bevart. Den største trusselen for huset som det står i dag er stormvær og videre nedbrytning av fasadene. Dette kan føre til at deler av konstruksjonen som ikke har støtte kan rase sammen. Huset har likevel klart seg gjennom 50 år alene, men for hvert år som går blir det færre og færre deler av huset som står tilbake. Patineringen av huset og naturens påvirkning vil være med på å inspirerere prosjektets videre prosess.